

QAYTA TIKLANUVCHAN ENERGIYANING GLOBAL VA MAHALLIY IQTISODIYOTGA TA'SIRI MAKROIQTISODIY BARQARORLIK, BANDLIK VA SANOAT TRANSFORMATSIYASI

Xolyorova Barno Ibragimovna

Karshi State University, Faculty of Economics

ORCID: 0009-0008-2721-4689

Karimov Azamat Anvar o'g'li

Karshi State University, 1st year student of Marketing

Address: Kashkadarya region, Karshi city

Annotatsiya. Ushbu maqola hozirgi kundagi dolzarb mavzu yani yashil iqtisodiyot va qayta tiklavchi energiyaga qaratilgan. Shuningdek qayta tiklanuvchi energiya qaysiki quyosh energiyasi, shamol energiyasi, gidroenergetika. Qayta tiklanuvchi energiya manbalari nafaqat ekologik toza, balki ularning yuqori miqyosda ishlatilishi iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga o'z hissasini qo'shadi. Ushbu maqolada yashil iqtisodiyotda qayta tiklanuvchi energiyaning o'rining yuqoriligini ko'rishingiz mumkin. Qayta tiklanuvchi energiyaning iqtisodiy ta'siri murakkab makro iqtisodiy barqarorlik, bandlik va sanoat transformatsiyasi kabi asosiy sohalarda o'z aksini topmay qolmaydi. Bu turdagi o'zgarishlar muvaffaqiyatli moslashish uchun davlat siyosati, investitsiyalar, ta'lim va innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash muhim ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: Energiya, Global, Texnologiyalar, Qayta tiklanadigan energiya, Quyosh panellari, Transformatsiya

**THE IMPACT OF RENEWABLE ENERGY ON THE GLOBAL AND
LOCAL ECONOMY MACROECONOMIC STABILITY, EMPLOYMENT,
AND INDUSTRIAL TRANSFORMATION**

Abstract. This article focuses on the current hot topic of the green economy and renewable energy. Renewable energy includes solar energy, wind energy, and hydropower. Renewable energy sources are not only environmentally friendly, but their large-scale use contributes to the sustainable development of the economy. In this article, you can see the high place of renewable energy in a green economy. The economic impact of renewable energy cannot fail to be reflected in key areas such as complex macroeconomic stability, employment, and industrial transformation. Support for public policy, investment, education, and innovation is essential for successful adaptation to such changes.

Keywords: Energy, Global, Technologies, Renewable Energy, Solar Panels, Transformation

ВЛИЯНИЕ ВОЗОБНОВЛЯЕМОЙ ЭНЕРГИИ НА ГЛОБАЛЬНУЮ И ЛОКАЛЬНУЮ ЭКОНОМИКУ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКАЯ СТАБИЛЬНОСТЬ, ЗАНЯТОСТЬ И ПРОМЫШЛЕННАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ

Абстрактный. В статье рассматривается актуальная на сегодняшний день тема — «зеленая экономика» и возобновляемые источники энергии. А также возобновляемые источники энергии, такие как солнечная энергия, энергия ветра и гидроэнергетика. Возобновляемые источники энергии не только экологически безопасны, но и их широкомасштабное использование способствует устойчивому развитию экономики. В этой статье вы можете увидеть высокий уровень использования возобновляемых источников энергии в зеленой экономике. Экономическое влияние возобновляемых источников энергии не может не отразиться на таких ключевых областях, как комплексная макроэкономическая стабильность, занятость и промышленная трансформация. Для успешной адаптации к такого рода изменениям необходимы государственная политика, инвестиции, образование и поддержка инноваций.

Ключевые слова: Энергия, Глобальный, Технологии, Возобновляемая энергия, Солнечные панели, Трансформация

Кирish. Qayta tiklanadigan energiya manbalariga o'tish butun dunyo bo'ylab iqtisodiyotlarni qayta shakllantirmoqda, bu makroiqtisodiy barqarorlik, bandlik va sanoat transformatsiyasiga ta'sir qiladi. Ushbu o'tish muhim investitsiyalar, texnologik yutuqlar va siyosat o'zgarishlarini o'z ichiga oladi, bularning barchasi imkoniyatlar va qiyinchiliklarga hissa qo'shadi.

Makroiqtisodiy barqarorlik: Qayta tiklanadigan energiya loyihalari energiya mustaqilligini oshiradi, o'zgaruvchan qazib olinadigan yoqilg'i bozorlariga bog'liqlikni kamaytiradi va narxlarning o'zgarishi va ta'minotning uzilishlari bilan bog'liq iqtisodiy xavflarni yumshatadi. Bu barqarorlik investorlarning ishonchini oshiradi va uzoq muddatli iqtisodiy rejalashtirishni qo'llab-quvvatlaydi. Qayta tiklanadigan energiya sektoridagi o'sish texnologiya, ishlab chiqarish va loyihalarni ishlab chiqishda yangi investitsiya imkoniyatlarini yaratadi.

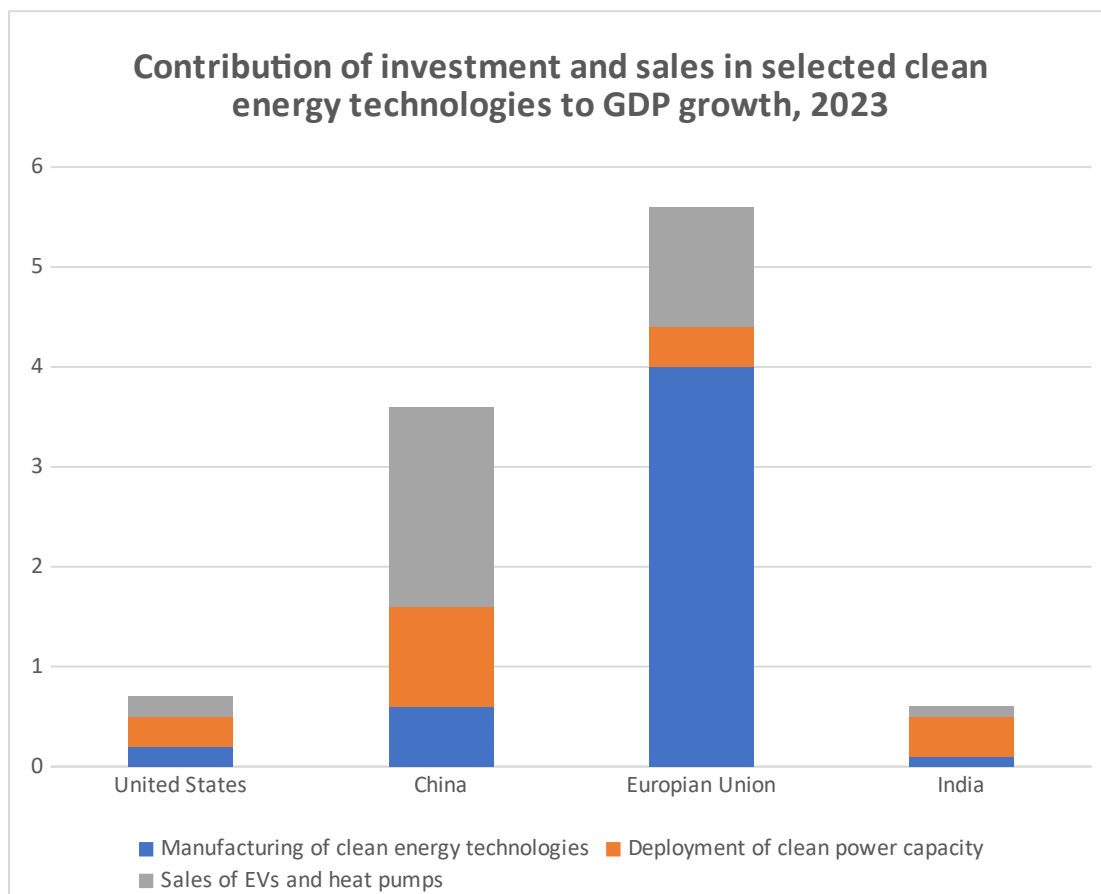
Qayta tiklanadigan energiya sektori ishlab chiqarish, o'rnatish, foydalanish va texnik xizmat ko'rsatishda yangi ish joylarini yaratadi. Bu ish o'rinlari ko'pincha qazib olinadigan yoqilg'i sanoatidagiga qaraganda ko'proq mahalliyashtiriladi, bu esa qishloq va kam ta'minlangan hududlarda bandlikning oshishiga olib keladi. O'tish, shuningdek, ishchilarni ushbu yangi ish o'rinlari uchun zarur bo'lgan ko'nikmalar bilan jihozlash uchun ta'lim va o'qitishga investitsiyalarni talab qiladi.

Qayta tiklanadigan energiya quyosh panellari ishlab chiqarish, shamol turbinalari ishlab chiqarish va energiya saqlash texnologiyalari kabi yangi tarmoqlarning o'sishini rag'batlantirish orqali sanoat transformatsiyasini rag'batlantiradi. Mavjud sanoat tarmoqlari, masalan, elektr energiyasi va avtomobil sanoati, qayta tiklanadigan energiya manbalarini o'z faoliyatiga integratsiyalash

uchun moslashishi kerak. Ushbu o'tish innovatsiyalarni va yangi texnologiyalarni o'zlashtirishni rag'batlantiradi va sanoat raqobatbardoshligini oshiradi.[1]

So'nggi paytlarda iqlim va barqaror energiya bo'yicha munozaralar tadqiqotchilar, siyosatchilar, hukumat institutlari, nodavlat institutlar va ekologlarning e'tiborini avvalgidan ko'ra ko'proq jalb qilmoqda, chunki global isish hanuzgacha eng katta global muammolardan biri sifatida qaralmoqda. Global isishning asosiy manbai - qazib olinadigan yoqilg'ining yonishi natijasida uglerod chiqindilari. Vaziyat erdan foydalanish usullari, ekotizimlar va atmosfera gazlari tarkibiga ta'sir ko'rsatdi.[2]

Metodologik tahlil: Atrof-muhitning buzilishiga e'tibor qaratilishi barcha manfaatdor shaxslarning uglerod chiqindilariga qarshi kurash choralarini ko'rishiga olib keldi. 2030 yilgacha butun dunyo uchun yashil va barqaror kelajakni targ'ib qilish vositasi sifatida har bir davlat tomonidan Birlashgan Millatlar Tashkilotining Barqaror rivojlanish maqsadlari va Iqlim o'zgarishi bo'yicha Parij kelishuvi orqali amalga oshirilishi tavsiya etiladi.[3]

Yildan-yilga toza energiya iqtisodiyotining turli tarmoqlari YaIM o'sishiga qay darajada hissa qo'shayotganini baholash sayohat yo'nalishini ko'rsatishga yordam beradi. Biroq, ularning bir yil ichida YaIMdagi ulushini ko'rib chiqish ham ularning iqtisodiy ahamiyatini tushunish uchun foydalidir. 2023 yilda toza energiyaga investitsiyalar va sotish baholangan to'rtta asosiy mintaqada jami yalpi ichki mahsulotning 1% dan 4% gachani tashkil etdi - bu yirik va diversifikatsiyalangan iqtisodiyotlar kontekstida katta ulush. Kimyo sanoati Hindiston va Xitoyda qo'shilgan qiymatning taxminan 3% ni tashkil qiladi. Shuning uchun toza energiya texnologiyalari bugungi kunda ushbu iqtisodiyotlarda yalpi ichki mahsulotga katta hissa qo'shmoqda.[4]

Simionesku va Cifuentes-Faura [5] 2030 kun tartibi arzon va toza energiyadan foydalanishni rag'batlantirish (Barqaror rivojlanish maqsadi (SDG 7), barqaror shaharlar (SDG 11) va iqlimiy harakatlarni (SDG 13) rag'batlantirish uchun tasdiqlanganligini ta'kidladilar. Buning asosiy motivatsiyasi dunyo

xavfsizligini ta'minlash va kelajakda barqaror energiya qo'shilishi va atrof-muhitga bo'lgan talabni qondirishdir.[6] Ekotizimni himoya qilish uchun ekologik barqarorlikni ta'minlashning bir qismi sifatida COP26 sammiti [7] davomida atrof-muhitni xavf ostiga qo'yadigan omillarga qarshi kurashning maqsadi atrof-muhitni muhofaza qilish va yaxshilashdir [8].

Natijalar: Energiyaga bo'lgan talabning ortib borishi sur'ati, uning atrof-muhitga ta'siri va janubiy va shimoliy yarim sharlarda barqaror energiyaga bo'lgan talab global muhokama mavzusi bo'ldi [9]. Agar energiyasiz yoki energiyaga bo'lgan talab qondirilmasa, global rivojlanish darajasi sekinlashadi [10]. Bunday vaziyatga yo'l qo'ymaslik uchun qayta tiklanadigan energiya kabi barqaror energiya tizimlariga sarmoya kiritish, energiya tejaydigan amaliyotlarni rag'batlantirish, toza energiya texnologiyasi va infratuzilmasini yo'lga qo'yish va jamoat binolarida muqobil energiyadan foydalanishni rag'batlantirish muhim ahamiyatga ega [11]

Energetika, iqtisodiy o'sish va uglerod chiqindilari bilan bog'liqlik global isish bo'yicha tadqiqotlarda ustunlik qildi va hanuzgacha dolzarbdir, chunki global isish muammosi hali ham global tashvishdir. Lorente va boshqalarga ko'ra. [12], toza energiya moliya bozorlaridagi asosiy ta'sir qiluvchi omillarning bir qismidir va geosiyosiy xavfni nazorat qilishda juda muhimdir. Mavjud adabiyotlar ushbu uchta o'zgaruvchi uchun bir tomonlama, ikki tomonlama yoki neytral ta'sirni qo'lga kiritdi. Adabiyotda qo'lga kiritilgan empirik dalillarning ba'zilari; Malayziyada ARDL bog'langan test yordamida o'tkazilgan tadqiqot energiya va yalpi ichki mahsulot (YaIM) (iqtisodiy o'sish) uglerod chiqindilariga ta'sir qilishini aniqladi [13]. Energiya, iqtisodiy o'sish va uglerod chiqindilari o'rtasidagi ta'sirni tushuntirish uchun Granger sabab-bazasidan foydalangan holda, natija iqtisodiy o'sish va uglerod chiqindilari o'rtasida hech qanday bog'liqlik yo'qligini va energiya va uglerod chiqindilari iqtisodiy o'sishning haydovchisi emasligini ko'rsatdi [14]. To'qqizta sanoati rivojlangan mamlakatda o'tkazilgan tadqiqot energiyadan foydalanish va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi qisqa muddatli bir

tomonlama sabab-oqibat ta'sirini va uglerod chiqindilari va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi uzoq muddatli ikki tomonlama sabab-oqibat ta'sirini aniqladi [15].

Xulosa: Qayta tiklanuvchan energiyaning global va mahalliy iqtisodiyotga ta'siri juda katta hisoblanadi. Qayta tiklanuvchi energiya quyosh, shamol va gidroenergiyadan foydalanish issiqxona gazlarini kamroq ishlab chiqaradi. Bu esa ekologiyaga kamroq ta'sir ko'rsatadi. Bu kabilardan foydalanish mahalliy iqtisodiyotni ham chetlab o'tmaydi. Mahalliy iqtisodiyotga o'zaro ta'siri, mahalliy bo'sh ish o'rinlarining yaratilishi, mahalliy investitsiyalarni jalb qilish, havoning ifloslanishini kamaytirish qayta tiklanuvchan energiyaning rivojlanishiga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. International Renewable Energy Agency (IRENA) 2021
2. Bai Y, Ochuodho TO, Yang J. Impact of land use and climate change on water-related ecosystem services in Kentucky, USA. *Ecological Indicators*. 2019;102:51–64
3. Antwi-Agyei P, Dougill AJ, Agyekum TP, Stringer LC. Alignment between nationally determined contributions and the sustainable development goals for West Africa. *Climate Policy*. 2018;18(10):1296–312
4. Clean energy is boosting economic growth **Commentary — 18 April 2024**
5. Simionescu M, Cifuentes-Faura J. Sustainability policies to reduce pollution in energy supply and waste sectors in the V4 countries. *Utilities Policy*. 2023;82.
6. Nyasapoh MA, Elorm MD, Derkyi NSA. The role of renewable energies in sustainable development of Ghana. *Scientific African*. 2022;16
7. Simionescu M, Radulescu M, Balsalobre-Lorente D, Cifuentes-Faura J. Pollution, political instabilities and electricity price in the CEE countries during the war time. *J Environ Manage*. 2023;343:118206. doi: 10.1016/j.jenvman.2023.118206
8. Simionescu M, Radulescu M, Cifuentes-Faura J. Pollution and electricity price in the EU Central and Eastern European countries: a sectoral approach. *Environ Sci Pollut Res Int*. 2023;30(42):95917–30. doi: 10.1007/s11356-023-29109-0

9. Carfora A, Pansini RV, Scandurra G. The causal relationship between energy consumption, energy prices and economic growth in Asian developing countries: A replication. *Energy Strategy Reviews*. **2019;23:81–5.**
10. Adusah-Poku F, Takeuchi K. Energy poverty in Ghana: Any progress so far? *Renewable and Sustainable Energy Reviews*. **2019;112:853–64.**
11. Ibrahiem DM, Hanafy SA. Do energy security and environmental quality contribute to renewable energy? The role of trade openness and energy use in North African countries. *Renewable Energy*. **2021;179:667–78.**
12. Lorente DB, Mohammed KS, Cifuentes-Faura J, Shahzad U. Dynamic connectedness among climate change index, green financial assets and renewable energy markets: Novel evidence from sustainable development perspective. *Renewable Energy*. **2023;204:94–105**
13. Begum RA, Sohag K, Abdullah SMS, Jaafar M. CO2 emissions, energy consumption, economic and population growth in Malaysia. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*. **2015;41:594–601.**
14. Zhang X-P, Cheng X-M. Energy consumption, carbon emissions, and economic growth in China. *Ecological Economics*. **2009;68(10):2706–12.**
15. Saidi K, Ben Mbarek M. Nuclear energy, renewable energy, CO 2 emissions, and economic growth for nine developed countries: Evidence from panel Granger causality tests. *Progress in Nuclear Energy*. **2016;88:364–74**